

1996 nr. 90 13. júní**Lögregluglög**

Tóku gildi 1. júlí 1997. *Breytt með* l. 83/1997 (tóku gildi 6. júní 1997), l. 29/1998 (tóku gildi 29. apríl 1998), l. 78/1998 (tóku gildi 1. júlí 1998), l. 121/1999 (tóku gildi 30. des. 1999), l. 15/2000 (tóku gildi 28. apríl 2000), l. 49/2000 (tóku gildi 26. maí 2000), l. 155/2000 (tóku gildi 1. jan. 2001), l. 56/2002 (tóku gildi 14. maí 2002), l. 44/2003 (tóku gildi 3. apríl 2003), l. 56/2004 (tóku gildi 14. júní 2004), l. 46/2006 (tóku gildi 1. jan. 2007 nema 6. gr. og ákvæði til bráðabirgða sem tóku gildi 16. júní 2006) og l. 85/2007 (tóku gildi 1. júlí 2007).

I. kafli. Hlutverk lögreglu o.fl.**■ 1. gr. Hlutverk.**

□ 1. Ríkið heldur uppi starfsemi lögreglu.

□ 2. Hlutverk lögreglu er:

a. að gæta almannaöryggis og halda uppi lögum og reglu, leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og vernda eignarrétt, opinbera hagsmuni og hvers konar lögmæta starfsemi,

b. að stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir afhafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins,

c. að vinna að uppljóstran brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð opinberra mála eða öðrum lögum,

d. að greiða götu borgaranna eftir því sem við á og aðstoða þá þegar hætta stöðjar að,

e. að veita yfirvöldum vernd eða aðstoð við framkvæmd starfa sinna samkvæmt fyrirmælum laga eða venju eftir því sem þörf er á,

f. að starfa í samvinnu við önnur stjórnvöld og stofnanir sem hafa með höndum verkefni sem tengjast starfssviði lögreglu,

g. að sinna öðrum verkefnum sem henni eru falin í lögum eða leiðir af venju.

■ 2. gr. Tengsl við þjóðarétt.

□ Lögregla skal í störfum sínum hafa í heiðri þær þjóðréttarlegu skuldbindingar sem Ísland hefur undirgengist.

■ 3. gr. Lögreglumenn.

□ Til lögreglumanna teljast þeir sem skipaðir eru eða settir til lögreglustarfs skv. 3. mgr. 28. gr. eða ráðnir tímabundið skv. 4. mgr. 28. gr.

II. kafli. Skipulag lögreglu og ædsta stjórn.**■ 4. gr. Ædsta stjórn lögreglu.**

□ Dómsmálaráðherra er ædsti yfirmaður lögreglunnar í landinu. Ríkislögrelustjóri fer með málefni lögreglunnar í umboði hans. [Ríkislögrelustjóri hefur aðsetur í Kópavogi, nema ráðherra ákveði annað.]¹⁾

¹⁾ L. 121/1999, 2. gr.

■ 5. gr. Ríkislögrelustjóri.

□ 1. Hlutverk ríkislögrelustjóra er:

a. að flytja og kynna lögrelustjórum boð og ákvarðanir ædstu handhafa ríkisvaldsins sem snerta starfsemi lögreglunnar með einum eða öðrum hætti og vinna að og fylgjast með að þeim ákvörðunum verði fylgt í starfsemi lögreglunnar,

b. að láta dómsmálaráðherra í té upplýsingar um hvers konar lögreglumálefni sem hann getur notað til að undirbúa og byggja ákvarðanir sínar á,

c. að gera tillögur til dómsmálaráðherra um almenn fyrirmæli til lögrelustjóra,

d. að vinna að og gera tillögur um hagræðingu, samræmingu, framþróun og öryggi í starfsemi lögreglunnar,

e. að annast alþjóðasamskipti á sviði löggæslu,

f. að veita lögrelustjórum aðstoð og stuðning í lögreglustörfum,

g. að annast viðfangsefni sem eðli máls samkvæmt eða aðstæðna vegna kalla á miðstýringu eða samhæfingu á landsvísu eða samstarf við lögreglu í öðru landi,

h. að hafa með höndum yfirstjórn eða gefa fyrirmæli um framkvæmd einstakra löggæsluverkefna sem krefjast viðamikils undirbúnings eða þátttöku lögreglumanna úr fleiri en einu umdæmi. Ríkislögrelustjóri skal að fengnu samþykki dómsmálaráðherra tilkynna hlutaðeigandi lögrelustjóra eða lögrelustjórum ákvörðun sína varðandi stjórn löggæsluverkefnis með hæfilegum fyrirvara,

[i. að halda málaskrá um kærur sem berast lögreglu um afbrot með öllum nauðsynlegum upplýsingum sem mál varða, dagbók lögreglu með upplýsingum um erindi til lögreglu og úrlausn þeirra, skrá yfir handtekna menn og aðrar skrár sem nauðsynlegar eru í þágu löggæsluhagsmuna til að afstýra yfirvofandi hættu eða sporna við afbrotum. Dómsmálaráðherra setur nánari reglur¹⁾ um þessar skrár].²⁾

[j. að fara með yfirstjórn almannavarna í umboði ráðherra að höfðu samráði við almannavarnaráð].³⁾

□ 2. Sérstök verkefni sem ríkislögrelustjóra ber að hafa með höndum eru:

a. að starfrækja lögrelurannsóknardeild sem rannsakar skatta- og efnahagsbrot,

b. [að starfrækja lögrelurannsóknardeild og greiningardeild sem rannsakar landráð og brot gegn stjórnskipan ríkisins og ædstu stjórnvöldum þess og leggur mat á hættu á hryðjuverkum og skipulagðri glæpastarfsemi].⁴⁾

c. að starfrækja almenna deild er annist kerfisbundna skráningu upplýsinga um lögreglumálefni, hafi umsjón með kaupum á ökutækjum, búnaði og fatnaði lögreglu og hafi reglulegt eftirlit með lögrelustöðvum, tækjum þeirra og búnaði,

d. að starfrækja alþjóðadeild er annist alþjóðleg boðskipti,

e. [að starfrækja rannsóknastofu sem hafi eftirlit með framkvæmd tæknirannsókna lögreglu, þar með rekstri miðlægra gagnagrunna lögreglu á sviði tæknirannsókna, annist erlend samskipti vegna tæknirannsókna og samstarf, haldi skrá um horfið fólk og hafi umsjón með störfum kennslarannsóknir sem ríkislögrelustjóri setur].⁵⁾

[f. að starfrækja áfengiseftirlitsdeild sem annist eftirlit með meðferð áfengis].⁶⁾

[g. að starfrækja almannavarnardeild sem annist verkefni á sviði almannavarna].³⁾

□ 3. Dómsmálaráðherra mælir nánar fyrir⁷⁾ um starfsemi ríkislögrelustjóra.

□ 4. [Ríkislögrelustjóra til aðstoðar eru aðstoðarríkislögrelustjórar. Einn þeirra skal vera staðgengill ríkislögrelustjóra].⁴⁾

□ 5. Þegar ríkislögrelustjóri er svo við málsefni eða aðila riðinn að hann mætti eigi gegna dómastörfum í því skal hann víkja sæti og setur dómsmálaráðherra þá löghæfan mann til meðferðar þess máls.

¹⁾ Rg. 322/2001. ²⁾ L. 15/2000, 10. gr. ³⁾ L. 44/2003, 10. gr. ⁴⁾ L. 46/2006, 1. gr. ⁵⁾ L. 56/2004, 1. gr. ⁶⁾ L. 78/1998, 1. gr. ⁷⁾ Rg. 804/2007.

■ 6. gr. [Lögregluumdæmi og stjórn þeirra.

□ 1. Landið skiptist í 15 lögregluumdæmi. Með lögrelustjórn fara lögrelustjórar og sýslumenn sem hér segir:

1. Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu fer með lög-
reglustjórni á svæði sem nær yfir Reykjavíkurborg, Seltjarnar-
neskaupstað, Mosfellsbæ, Kjósarhrepp, Kópavog, Garðabæ,
Hafnarfjörð og Sveitarfélagið Álftanes.

2. Lögreglustjórinn á Suðurnesjum, sem jafnframt er
sýslumaðurinn á Keflavíkflugvelli, fer með lögreglustjórni
á svæði sem nær yfir Grindavík, Sandgerði, Sveitarfélagið
Garð, Reykjanesbæ og Sveitarfélagið Voga auk þeirra svæða
á Suðurnesjum sem eru varnarsvæði samkvæmt varnarsam-
ningi Íslands og Bandaríkjanna.

3. Sýslumenn með aðsetur á Akranesi, í Borgarnesi, í
Stykkishólmi, á Ísafirði, Blönduósi, Sauðárkróki, Akureyri,
Húsavík, Seyðisfirði, Eskifirði, Hvolsvelli, í Vestmannaeyj-
um og á Selfossi. Með lögreglustjórni í umdæmi sýslumanns-
ins í Búðardal fer sýslumaðurinn í Borgarnesi, með lög-
reglustjórni í umdæmum sýslumannanna á Patreksfirði, í Bolung-
arvík og á Hólmavík fer sýslumaðurinn á Ísafirði, með lög-
reglustjórni í umdæmi sýslumannsins á Siglufirði fer sýslu-
maðurinn á Akureyri, með lögreglustjórni í umdæmi sýslu-
mannsins á Höfn fer sýslumaðurinn á Eskifirði og með lög-
reglustjórni í umdæmi sýslumannsins í Vík fer sýslumaður-
inn á Hvolsvelli. Umdæmi lögreglustjóra samkvæmt þessum
tölulíð skulu að öðru leyti ákveðin með reglugerð að fenginni
umsögn viðkomandi lögreglustjóra og sveitarstjórna.

□ 2. Við embætti lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu og
á Suðurnesjum skulu starfa aðstoðarlögreglustjórar.

□ 3. Lögreglustjórar fara með stjórn lögregluliðs, hver í sínu
umdæmi. Þeir annast daglega stjórn og rekstur lögreglunnar
í umdæmi sínu og bera ábyrgð á framkvæmd lögreglustarfa
innan þess. Vaktskipulag og almenn löggæsla í lögreglu-
umdæmum á Vesturlandi, Norðurlandi, Austurlandi og Suður-
landi skal í hverjum fjórðungi samhæfð og samræmd eftir
því sem við verður komið. Ráðherra setur nánari reglur¹⁾ um
fyrirkomulag samvinnu og til hvaða umdæma hún skuli ná.

□ 4. Lögreglustjórar fara með yfirstjórn leitar- og björgun-
araðgerða í landi. Um björgun sem heyrir undir skipulag
almannavarna gilda sérstök lög. Ráðherra setur reglur²⁾ um
samstarf lögreglu og björgunarsveita.³⁾

¹⁾ Rgl. 1053/2006. Rg. 66/2007. ²⁾ Rg. 289/2003. ³⁾ L. 46/2006, 2. gr.

■ 7. gr. Starfssvæði lögreglu.

□ 1. Lögreglumenn hafa lögregluvald hvar sem er á landinu.

□ 2. Starfssvæði lögreglumanns er það umdæmi sem hann
er skipaður, settur eða ráðinn til þess að starfa í.

□ 3. Dómsmálaráðherra getur ákveðið að hluti lögregluliðs
skuli gegna lögreglustörfum alls staðar á landinu. Hann setur
reglur¹⁾ um störf þess lögregluliðs og hvernig stjórn þess
skuli háttáð.

□ 4. Heimilt er að víkja frá ákvæði 2. mgr. í eftirfarandi til-
vikum:

a. [Ríkislögreglustjóri getur ákveðið að höfðu samráði
við lögreglustjóra að lögreglulið í einu umdæmi skuli tíma-
bundið gegna lögreglustörfum í öðru umdæmi og ákveður
þá jafnframt hver skuli fara með stjórn þess. Dómsmálaráð-
herra getur samkvæmt tillögu ríkislögreglustjóra kveðið á um
skipulagt samstarf lögregluliða við framkvæmd og stjórn-
un ákveðinna löggæsluverkefna og miðlun mannafla milli
lögregluliða á tilteknu svæði til að gæta almannaöryggis og
halda uppi lögum og reglu. Þá getur ráðherra samkvæmt til-
lögu ríkislögreglustjóra falið lögreglustjórum tímabundið til-
tekin löggæsluverkefni utan síns umdæmis ef hagfellt þykir
vegna staðháttu.]²⁾

b. Lögreglumanni er heimilt að fara út fyrir starfssvæði
sitt til þess að ljúka lögregluáðgerð sem hann hefur hafið inn-
an þess. Á sama hátt getur lögreglumaður unnið lögregluverk
utan umdæmis síns ef verkefnið krefst þess eða brýna nauð-
syn ber til.

c. Lögreglumanni, sem er að störfum en á leið um annað
lögregluumdæmi, er heimilt að hafa afskipti af mönnum sem
hann stendur að lögrotum.

□ 5. Lögreglumaður skal tilkynna yfirmanni sínum um að-
gerðir sínar skv. b- og c-liðum 4. mgr. svo fljótt sem kostur er.
Með sama hætti ber að tilkynna lögreglustjóra hlutaðeigandi
umdæmis um aðgerðir lögreglumanns.

¹⁾ Rg. 774/1998, rg. 335/2005. ²⁾ L. 29/1998, 2. gr.

■ 8. gr. [Lögreglurannsóknir.

□ 1. Lögregla annast rannsókn brota í samráði við ákær-
endur.

□ 2. Við embætti eftirtalinnna lögreglustjóra skulu vera sér-
stakar rannsóknardeildir:

1. lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu fyrir umdæmi
hans,

2. lögreglustjórans á Akranesi fyrir umdæmi hans, lög-
reglustjórans í Borgarnesi og Stykkishólmi,

3. lögreglustjórans á Ísafirði fyrir umdæmi hans,

4. lögreglustjórans á Akureyri fyrir umdæmi hans, lög-
reglustjórans á Blönduósi, á Sauðárkróki og á Húsavík,

5. lögreglustjórans á Eskifirði fyrir umdæmi hans og lög-
reglustjórans á Seyðisfirði,

6. lögreglustjórans á Selfossi fyrir umdæmi hans og lög-
reglustjórans á Hvolsvelli og í Vestmannaeyjum,

7. lögreglustjórans á Suðurnesjum fyrir umdæmi hans.

□ 3. Ráðherra setur nánari reglur samkvæmt tillögu ríkis-
saksóknara um hvaða brot skuli rannsaka hjá sérstökum rann-
sóknardeildum skv. 2. mgr. Önnur brot skal rannsaka í því
umdæmi þar sem þau eru framin, sbr. þó ákvæði a- og b-lið-
ar 2. mgr. 5. gr. Jafnframt setur ráðherra reglur¹⁾ um hvernig
stjórn rannsóknar skuli háttáð, hvenær brot skuli rannsakað
undir stjórn ríkislögreglustjóra skv. a-lið 2. mgr. 5. gr. og um
rannsóknaraðstoð.

□ 4. Sá lögreglustjóri sem rannsóknardeild á undir fer með
forræði á rannsókn máls sem til rannsóknar er hjá sérstakri
rannsóknardeild.

□ 5. Ráðherra er heimilt að ákveða að við einstök embætti
lögreglustjóra starfi, undir eftirliti ríkislögreglustjóra, grein-
ingardeildir til að leggja mat á hættu á hryðjuverkum og
skipulagðri glæpastarfsemi.

□ 6. Við embætti lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu
skal starfrækt tæknideild sem sinni vettvangsrannsóknnum,
samanburðarrannsóknnum og öðrum slíkum rannsóknnum og
varðveiti fingrafarasafn lögreglu og ljósmyndasafn og haldi
því við. Tæknideildin skal þjóna öllum lögregluumdæmum
landsins og setur ríkislögreglustjóri nánari reglur um starf-
rækslu hennar.²⁾

¹⁾ Rg. 1130/2006. Rg. 804/2007. ²⁾ L. 46/2006, 3. gr.

■ 9. gr. Handhafar lögregluvalds.

□ 1. Ríkislögreglustjóri, [aðstoðarríkislögreglustjórar],¹⁾
lögreglustjórar, [aðstoðarlögreglustjórar á höfuðborgarsvæð-
inu og á Suðurnesjum],¹⁾ skólastjóri Lögregluskóla ríkisins,
lögglærðir fulltrúar lögreglustjóra og lögreglumenn fara með
lögregluvald.

□ 2. Dómsmálaráðherra er heimilt í undantekningartilvik-
um að fela öðrum starfsmönnum lögreglu lögregluvald tíma-
bundið til að sinna sérstökum verkefnum.

□ 3. [Áhafnir varðskipa og gæsflugvéla]²⁾ fara með lögregluvald þegar þær annast eða aðstoða við löggæslu.

□ 4. [Tollstjórar, löglærðir fulltrúar þeirra og tollverðir fara með lögregluvald á sínu starfssviði og þegar þeir annast eða aðstoða við löggæslu.]³⁾

□ 5. Hreppstjórar fara með lögregluvald samkvæmt lögum um hreppstjóra.

□ 6. Héraðslögreglumenn fara með lögregluvald þegar þeir gegna starfinu.

□ 7. Þeir sem kvaddir eru lögreglu til aðstoðar lögum samkvæmt fara með lögregluvald á meðan þeir gegna starfanum.

□ 8. Nemar í Lögregluskóla ríkisins fara með lögregluvald þegar þeir gegna lögreglustarfi.

¹⁾ L. 46/2006, 4. gr. ²⁾ L. 29/1998, 3. gr. ³⁾ L. 155/2000, 24. gr.

■ 10. gr. Héraðslögreglumenn.

□ 1. Lögreglustjóra er heimilt að fengnu samþykki ríkislög-
reglustjóra að ráða héraðslögreglumenn til starfa í umdæmi
sínu, enda fullnægi þeir skilyrðum í [a-, b-, c- og d-liðum 2.
mgr. 38. gr. laganna].¹⁾

□ 2. Hlutverk héraðslögreglumanna er að gegna almennum
löggæslustörfum þegar á þarf að halda, þar á meðal að halda
uppi lögum og reglu á mannfundum og skemmtunum undir
stjórn lögreglumanna.

□ 3. Dómsmálaráðherra setur reglur²⁾ um fjölda héraðslög-
reglumanna og störf þeirra.

□ 4. Héraðslögreglumenn njóta sömu réttinda og bera sömu
skyldur og lögreglumenn á meðan þeir gegna lögreglustörf-
um.

¹⁾ L. 56/2002, 6. gr. ²⁾ Rg. 283/1997.

■ 11. gr. Samvinna lögreglu við önnur stjórnvöld og stofn- anir.

□ 1. Lögreglan skal aðstoða ákærvaldið við störf þess.

□ 2. Lögregla og önnur stjórnvöld og stofnanir skulu
hafa gagnkvæmt samstarf varðandi verkefni sem tengi-
ast löggæslu, svo sem forvarnir. Sérstaklega skal lögregla
vinna með félagsmálayfirvöldum, heilbrigðisyfirvöldum og
menntamálayfirvöldum að forvörnum eftir því sem tilefni
gefst til og aðstæður leyfa og upplýsa þessa aðila um málefni
sem krefjast afskipta þeirra.

■ 12. gr. Samstarfsnefndir lögreglu og sveitarfélaga.

□ 1. Í hverju lögregluumdæmi skal starfa samstarfsnefnd
um málefni lögreglunnar. Í henni sitja þrír menn: Lög-
reglustjóri viðkomandi umdæmis sem jafnframt er formaður
nefndarinnar og tveir sveitarstjórnarmenn tilnefndir af hálfu
sveitarstjórna þeirra sveitarfélaga sem eru í lögregluumdæmi-
nu. Fundi skal halda eigi sjaldnar en tvisvar á ári.

□ 2. Nefndin er vettvangur fyrir samskipti og samvinnu lög-
reglunnar og sveitarfélaga í umdæminu. Hún gerir m.a. til-
lögur um úrbætur í málefnum sem varða löggæslu í umdæmi
hennar og beitir sér fyrir því að almenningi verði kynnt starf-
semi lögreglunnar.

III. kafli. Skyldur lögreglumanna og framkvæmd lög- reglustarfa.

■ 13. gr. Almennar reglur.

□ 1. Handhafa lögregluvalds ber að sýna árvekni í starfi sínu
og kunna glögg skil á skyldum sínum og þeirri ábyrgð sem
starfinu fylgir.

□ 2. Handhafa lögregluvalds ber að rækja starfa sinn af kost-
gæfni og samviskusemi og ávallt gæta fyllstu hlutlægni og
réttisýni. Þeir skulu gæta þess að mönnum verði ekki gert tjón,
óhagræði eða miski framar en óhjákvæmilegt er eftir því sem
á stendur. Ekki mega þeir beita sakaðan mann harðræði fram

yfir það sem lög heimila og nauðsynlegt er til þess að vinna
bug á mótþróa hans gegn lögmætum aðgerðum né á annan
hátt beita hann ólögmætri þvingun í orði eða verki, svo sem
með hótunum.

□ 3. [Við framkvæmd starfa sinna skulu handhafa lögreglu-
valds bera á sér sérstök skilríki. Ráðherra ákveður útlit, efni
og notkun lögregluskilríkja með reglugerð.]¹⁾²⁾

¹⁾ Rg. 1052/2006. ²⁾ L. 29/1998, 4. gr.

■ 14. gr. Valdbeiting.

□ Handhöfum lögregluvalds er heimilt að beita valdi við
framkvæmd skyldustarfa sinna. Aldrei mega þeir þó ganga
lengra í beitingu valds en þörf er á hverju sinni.

■ 15. gr. Aðgerðir í þágu almannafríðar, allsherjarreglu o.fl.

□ 1. Lögreglu er heimilt að hafa afskipti af borgurum til
að halda uppi almannafríði og allsherjarreglu eða koma í veg
fyrir yfirvofandi röskun til að gæta öryggis einstaklinga eða
almennings eða til að afstýra afbrotum eða stöðva þau.

□ 2. Í þessu skyni er lögreglu m.a. heimilt að taka í sínar
hendur umferðarstjórn, banna dvöl á ákveðnum svæðum, svo
sem með því að girða af eða hindra umferð um þau, taka í
sínar vörslur hættulega muni, vísa á brott eða fjarlægja fólk,
fyrirskipa stöðvun eða breytingu á aðgerðum eða starfsemi,
fara inn á svæði í einkaeign og fyrirskipa brottflutning fólks
af þeim.

□ 3. [Ef uggvænt þykir að óspektir verði á mótmælafundi, í
kröfugöngu eða á annarri slíkri samkomu á opinberum stað
er lögreglu heimilt að banna að maður breyti andliti sínu eða
hylji það eða hluta þess með grímu, hettu, málningu eða öðru
þess háttar sem er til þess fallið að koma í veg fyrir að kennsl
verði borin á hann.]¹⁾

□ 4. Óhlýðnist maður fyrirmælum lögreglu [skv. 2. og 3.
mgr.]¹⁾ getur hún gripið til nauðsynlegra ráðstafana á hans
kostnað til að koma í veg fyrir að óhlýðni hans valdi tjóni
eða stofni almenningi í hættu.

□ 5. Lögreglu er heimilt að krefjast þess að maður segi til
nafns síns, kennitölu og heimilisfangs og sýni skilríki því til
sönnunar.

□ 6. Lögreglu er heimilt að hafa afskipti af málefnum sem
samkvæmt lögum heyrja undir önnur stjórnvöld ef það er talið
nauðsynlegt til að stöðva eða koma í veg fyrir alvarlega rösk-
un á almannafríði og allsherjarreglu og ekki næst til við-
komandi stjórnvalds eða aðgerðir af þess hálfu eru útilokaðar,
þýðingarlausar eða fyrirsjáanlegt er að þær muni hefjast
of seint. Tilkynna skal hlutaðeigandi stjórnvaldi um aðgerðir
lögreglu svo fljótt sem auðið er.

¹⁾ L. 56/2002, 2. gr.

■ 16. gr. Heimild til handtöku.

□ 1. Handhafa lögregluvalds er heimilt að handtaka mann
og færa á lögreglustöð eða á annan stað þar sem lögregla
hefur aðstöðu:

a. í þeim tilgangi að halda uppi lögum og reglu, svo sem
ef maður ærist á almannaferi eða veldur þar hneyksli eða
hættu á óspektum,

b. ef hann hefur hér ekki landvistarleyfi,

□ 2. Lögregla skal gera manni grein fyrir ástæðum þess að
hann er færður á starfsstöð lögreglu. Ekki má halda manni
lengur en nauðsyn ber til.

■ 17. gr. Leit á mönnum.

□ 1. Lögreglu er heimilt ef ástæða er til að leita að vopn-
um eða öðrum hættulegum munum á hverjum þeim sem fjar-
lægður er eða handtekinn af lögreglu.

□ 2. Sé maður vistaður í fangageymslu er lögreglu heimilt að leita á honum og taka til varðveislu muni sem hann hefur á sér og hann getur notað til þess að vinna tjón á sjálfum sér eða öðrum. Ef ástand manns eða aðstæður að öðru leyti gefa tilefni til er heimilt að taka af honum peninga og muni sem hann hefur á sér og hætta þykir á að geti skemmt, eyðilagst eða glatast.

□ 3. Verðmætum, sem lögregla tekur til varðveislu skv. 2. og 3. mgr., ber að skila aftur þegar maður er látinn laus, enda séu ekki skilyrði til að leggja hald á þau samkvæmt lögum um meðferð opinberra mála.

■ **18. gr. Afskipti af börnum.**

□ Lögreglu ber að hafa afskipti af börnum yngri en 16 ára sem eru á stöðum þar sem heilsu þeirra eða velferð er alvarleg hætta búin og koma þeim í hendur forsvarsmanna eða barnaverndaryfirvalda ef nauðsynlegt þykir.

■ **19. gr. Skylda til að hlýða fyrirmælum lögreglu.**

□ Almenningsi er skylt að hlýða fyrirmælum sem lögreglan gefur, svo sem vegna umferðarstjórnar eða til þess að halda uppi lögum og reglu á almannafæri.

■ **20. gr. Skylda til að aðstoða lögreglu.**

□ 1. Ef nauðsyn ber til getur lögregla kvatt sér til aðstoðar hvern fulltíða mann, þar á meðal til að afstýra öreglu eða óspektum á almannafæri. Maður er skyldur til að hlýða kvaðningu lögreglu ef hann getur veitt aðstoð án þess að stofna lífi, heilbrigði, velferð eða verulegum hagsmunum sjálfs sín eða nánustu vandamanna í hættu.

□ 2. Þeir sem kvaddir eru lögreglunni til aðstoðar skv. 1. mgr. fara með lögregluvald meðan þeir gegna starfinu og njóta sömu verndar og aðrir lögreglumenn.

■ **21. gr. Bann við að tálma lögreglu í störfum sínum.**

□ Enginn má á neinn hátt tálma því að maður gegni lögreglustörfum.

■ **22. gr. Þagnarskylda.**

□ 1. Lögreglumönnum og öðru starfsliði lögreglu ber þagnarskylda um þau atvik sem þeim verða kunn í starfi sínu eða vegna starfs síns og leynt eiga að fara vegna lögmætra almanna- eða einkahagsmuna. Tekur þetta til upplýsinga um einkahagi manna sem eðlilegt er að leynt fari, upplýsinga sem varða starfshætti lögreglu og fyrirhugaðar lögregluáðgerðir og annarra upplýsinga sem leynt skulu fara samkvæmt lögum, starfsreglum lögreglu eða eðli máls.

□ 2. Þagnarskyldan helst þótt látið sé af starfi.

■ **23. gr. Afskipti af eigin málum eða nákominna vandamanna.**

□ Starfsmanni lögreglu er í starfi sínu óheimilt að aðhafast í eigin málum eða nákominna vandamanna nema afskipti hans af máli séu nauðsynleg til verndar lífi eða heilsu manna eða eignum gegn yfirvofandi hættu eða hætta sé á að frestun aðgerðar muni leiða til þess að tilgangi hennar verði ekki náð.

■ **24. gr. Afskipti af vinnudeilum.**

□ Lögreglu er óheimilt að hafa önnur afskipti af vinnudeilum en að halda þar, eins og annars staðar, uppi friði og afstýra skemmdum, meiðslum og vandræðum.

■ **25. gr. Lögreglustörf utan vinnutíma.**

□ 1. Lögreglumanni er heimilt að sinna lögreglustörfum í frítíma sínum ef:

a. þess er þörf til verndar lífi eða heilsu fólks eða verulegum opinberum hagsmunum,

b. þess er þörf til að afstýra eða stöðva alvarlegt lögbrot eða

c. þess er þörf til að handtaka megi mann sem grunaður er um alvarlegan refsiverðan verknað.

□ 2. Hafi lögreglumaður haft afskipti af máli skv. 1. mgr. ber honum tafarlaust að tilkynna það yfirmanni sínum. Hafi hann unnið slík verk utan starfsumdæmis síns skal hann tilkynna það lögreglustjóra þess umdæmis.

■ **26. gr. Heimild til að fela lögreglu tollgæslustörf.**

□ Dómsmálaráðherra er heimilt að ákveða með samkomulagi við fjármálaráðherra að lögreglumenn skuli gegna tollgæslustörfum jafnframt öðrum löggæslustörfum eftir nánari fyrirmælum lögreglustjóra og eftir reglum sem settar eru í samráði við tollgæslustjóra. Þar sem slík starfstilhögun er ákveðin skal þess getið í auglýsingu um starf lögreglumanns.

IV. kafli. [Um veitingu starfa í lögreglu og starfslok.]¹⁾

¹⁾ L. 56/2002, 4. gr.

■ **27. gr. Fjöldi lögreglumanna.**

□ Ráðherra ákveður á hverjum tíma í samráði við ríkislögreglustjóra að fengnum tillögum hlutaðeigandi lögreglustjóra fjölda lögreglumanna í hverju umdæmi.

■ **28. gr. [Veiting starfa í lögreglu.]**

□ 1. Ráðherra skipar til fimm ára í senn ríkislögreglustjóra, aðstoðarríkislögreglustjóra, lögreglustjóra og aðstoðarlögreglustjóra á höfuðborgarsvæðinu og á Suðurnesjum.

□ 2. Ríkislögreglustjóri og lögreglustjórar skulu fullnægja sömu almennu hæfisskilyrðum og sýslumenn til skipunar í embætti. Sama gildir um staðgengla þeirra.

□ 3. Aðstoðarríkislögreglustjórar og aðstoðarlögreglustjórar skulu fullnægja sömu skilyrðum og ríkislögreglustjóri til skipunar í embætti, en eftirtalin skilyrði gilda um menntun og starfsreynslu þeirra:

a. hefur lokið fullnáðarprófi í lögfræði með embættis- eða meistaraþrófi, eða háskólaþrófi í þeirri grein sem metið verður jafngilt, eða lokið námi frá Lögregluskóla ríkisins svo og stjórnunarnámi eða öðru sambærilegu námi;

b. hefur í þrjú ár gegnt lögfræðistörfum að aðalstarfi eða verið stjórnandi innan lögreglunnar, en leggja má saman starfstíma í þessum greinum.

□ 4. Ráðherra skipar yfirlögregluþjóna og aðstoðaryfirlögregluþjóna til fimm ára í senn. Ríkislögreglustjóri skipar aðra lögreglumenn til fimm ára í senn. Hver sá sem skipaður er til lögreglustarfa skal hafa lokið prófi frá Lögregluskóla ríkisins. Ráðherra setur í reglugerð¹⁾ nánari fyrirmæli um starfstig innan lögreglunnar.

□ 5. Ríkislögreglustjóri getur heimilað lögreglustjórum að ráða mann tímabundið til lögreglustarfa vegna orlofstöku, veikinda- eða slysaforfalla eða tímabundinna leyfa lögreglumanna þó að hann hafi ekki lokið prófi frá Lögregluskóla ríkisins, enda fullnægi hann skilyrðum 2. mgr. 38. gr. laganna og enginn með próf frá Lögregluskóla ríkisins er tiltækur í stöðuna.²⁾

¹⁾ Rg. 1051/2006. ²⁾ L. 46/2006, 5. gr.

■ **29. gr. Heitstafur.**

□ Allir lögreglumenn sem eru skipaðir eða ráðnir til starfa skulu vinna svofellt heit: Því heiti ég og legg við drengskap minn og heiður að lögreglumannsstarfa minn skal ég rækja með kostgæfni og samviskusemi í hvívetna og vinna að því eftir fremsta megni að halda uppi stjórnarskrá lýðveldisins og öðrum lögum þess.

■ **[29. gr. a. Starfslokaaldur.]**

□ Lögreglumenn skulu leystir frá embætti þegar þeir eru

orðnir fullra 65 ára eða fyrr, eftir því sem dómsmálaráðherra ákveður með reglugerð.¹⁾

¹⁾ L. 56/2002, 3. gr.

V. kafli. Atriði sem varða starfskjör lögreglumanna.

■ 30. gr. *Bótageiðslur.*

□ Ríkissjóður skal bæta lögreglumönnum líkamstjón og munatjón sem þeir verða fyrir vegna starfs síns. Greiða skal bætur fyrir missi framferanda ef því er að skipta.

■ 31. gr. *Bann við verkföllum.*

□ Lögreglumenn mega hvorki gera verkfall né taka þátt í verkfallsboðun.

■ 32. gr. *Aukastörf.*

□ 1. Heimilt er að fela lögreglumanni að vinna fyrir sanngjarnt endurgjald aukastörf í þágu ríkisins, enda valdi það ekki vanrækslu á þeim störfum er stöðu hans fylgja.

□ 2. Áður en lögreglu maður hyggst, samhliða starfi sínu, taka við launuðu starfi í þjónustu annars aðila, ganga í stjórn atvinnufyrirtækis eða stofna til atvinnurekstrar ber honum að skýra lögreglustjóra frá því. Innan tveggja vikna skal lögreglumanni skýrt frá því ef áður nefnd starfsemi telst ósamrýmanleg stöðu hans og honum bannað að hafa hana með höndum. Bera má slíkt bann undir ríkislögreglustjóra.

□ 3. Rétt er að banna starfsmanni slíka starfsemi sem í 2. mgr. segir ef það er síðar leitt í ljós að hún megi ekki saman fara starfi hans í þjónustu ríkisins.

□ 4. Við mat á því hvort starfsemi teljist ósamrýmanleg lögreglustarfi skal horft til þess hvort ástæða er til að ætla að aukastarfið valdi vanrækslu á þeim störfum sem stöðu hans fylgja, ástæða er til að ætla að það brjóti á einhvern hátt í bága við lögreglustarfið eða það geti með öðrum hætti hamlað því að viðkomandi geti sinnt lögreglustarfinu forsvaranlega.

□ 5. Dómsmálaráðherra setur almennar reglur um hvaða aukastörf teljist heimil.

VI. kafli. Löggæslukostnaður.

■ 33. gr. *Kostnaður við rekstur lögreglu.*

□ Kostnaður af starfsemi lögreglunnar greiðist úr ríkissjóði.

■ 34. gr. *Sérstakur löggæslukostnaður.*

□ 1. ...¹⁾

□ 2. [Lögreglustjóra er heimilt í sérstökum reglum²⁾ sem dómsmálaráðherra setur að]¹⁾ kveða á um greiðslu kostnaðar af gæslustörfum vegna framkvæmda á almannaferi og flutnings á óvenjulegum eða hættulegum farmi þar sem lögreglustjóri telur nauðsynlegt að fyrirskipa slíka löggæslu.

¹⁾ L. 85/2007, 28. gr. ²⁾ Rg. 289/2004.

VII. kafli. Kærur á hendur lögreglu.

■ 35. gr. [1. Kæru á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans skal beina til ríkissáksóknara og fer hann með rannsókn málsins.

□ 2. Við meðferð slíkra mála getur ríkissáksóknari beitt þeim heimildum sem lögregla hefur endranær.

□ 3. Lögreglu ber að veita ríkissáksóknara aðstoð við rannsókn mála samkvæmt þessari grein eftir því sem óskað er.]¹⁾

¹⁾ L. 29/1998, 6. gr.

VIII. kafli. Lögregluskóli ríkisins.

■ 36. gr. *Hlutverk Lögregluskóla ríkisins.*

□ 1. Lögregluskóli ríkisins er sjálfstæð stofnun. Skólinn skal starfrækja grunnámsdeild er veiti lögreglunum menntun í almennum lögreflufræðum og framhaldsdeild er veiti starfandi lögreglumönnum sámenntun, framhalds-menntun og sérmenntun.

□ 2. Lögregluskóli ríkisins skal vera vettvangur rannsóknara í lögreflufræðum og stjórnvöldum til ráðgjafar um lögreflu-málefni.

■ 37. gr. *Stjórn Lögrefluskóla ríkisins.*

□ 1. [Ráðherra skipar skólastjóra Lögrefluskóla ríkisins til fimm ára í senn.]¹⁾ Hann skal fullnægja sömu skilyrðum fyrir skipan í embætti og lögreflustjórar og hafa staðgóða þekkingu á lögreflumálefnum.

□ 2. Við Lögrefluskóla ríkisins skulu starfa yfirlögreflu-þjónn og aðstoðaryfirlögrefluþjónn sem dómsmálaráðherra skipar [til fimm ára í senn].¹⁾

¹⁾ L. 83/1997, 32. gr.

■ 38. gr. *Inntaka nýnema og námstillöggun.*

□ 1. Ríkislögreflustjóri auglýsir eftir nemum í skólann um land allt. Hann ákveður fjölda nemenda sem hefja skulu nám ár hvert á grundvelli áætlunar um endurnýjun í lögreflu ríkisins.

□ 2. [Lögreflumannsefni skulu fullnægja eftirtöldum almennum skilyrðum:

a. vera íslenskir ríkisborgarar, 20–40 ára,

b. hafa ekki gerst brotleg við refsilög; þetta gildir þó ekki ef brot er smávægilegt eða langt um liðið frá því að það var framið,

c. vera andlega og líkamlega heilbrigð og standast læknisskoðun trúnaðarlæknis samkvæmt fyrirliggjandi kröfum,

d. hafa lokið a.m.k. tveggja ára almennum framhaldsnámi eða öðru sambærilegu námi með fullnægjandi árangri eða starfsþjálfun sem jafna má til slíks náms, hafa gott vald á íslensku og ensku, hafa almenn ökuréttindi til bifreiðaaksturs og vera synd,

e. standast inntökupróf samkvæmt kröfum valnefndar með áherslu á íslensku og þrek.]¹⁾

□ 3. Valnefnd velur nema í lögrefluskólann úr hópi umsækjenda [og eru ákvarðanir hennar um val nema endanlegar].²⁾ Nefndina skipa fimm menn, einn tilnefndur af dómsmálaráðherra, einn af ríkislögreflustjóra, einn af Sýslumannafélagi Íslands, einn af Landssambandi lögreflumanna og einn af skólastjóra Lögrefluskóla ríkisins er skal vera formaður nefndarinnar.

□ 4. [Nám í lögrefluskólanum stendur í a.m.k. tólf mánuði og skiptist í þrjár annir. Fyrsta önn er ólaunuð. Þeim nemum sem standast próf á önninni skal ríkislögreflustjóri sjá fyrir launaðri starfsþjálfun í lögreflu ríkisins í a.m.k. fjóra mánuði. Að lokinni starfsþjálfunarönn tekur við launuð þriðja önn í lögrefluskólanum sem lýkur með prófum.]³⁾

□ [Valnefnd er heimilt að setja sér verklagsreglur þar sem fram koma þau viðmið sem stuðst er við þegar meta á skilyrði skv. b- og c-lið 2. mgr. og um val á nemum í lögrefluskólann.]¹⁾

¹⁾ L. 46/2006, 6. gr. ²⁾ L. 56/2002, 5. gr. ³⁾ L. 49/2000, 1. gr.

■ 39. gr. *Reglugerð um Lögrefluskóla ríkisins.*

□ Dómsmálaráðherra setur í reglugerð¹⁾ nánari fyrirmæli um stjórn skólans og starfslið, inntökuskilyrði, námstillöggun og prófkröfur.

¹⁾ Rg. 490/1997.

IX. kafli. Ýmis ákvæði.

■ 40. gr. *Nánari reglur um framkvæmd laganna.*

□ Dómsmálaráðherra setur nánari reglur¹⁾ um framkvæmd laga þessara.

¹⁾ Rg. 401/1997. Rg. 289/2004. Rg. 1130/2006. Rg. 8/2007

■ **41. gr.** *Refsingar.*

□ Brot gegn 19.–21. gr. varða fésektum nema þyngri refsing liggi við samkvæmt öðrum lögum.

■ **42. gr.** *Gildistaka.*

□ 1. Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1997.

□ ...

■ **43. gr.** ...**X. kafli. Ákvæði til bráðabirgða.**■ **44. gr.** *Niðurlagning Rannsóknarlögreglu ríkisins. ...*■ **[45. gr.** *Undanþága frá aldurskilyrði. ...]*¹⁾

¹⁾ L. 29/1998, 7. gr.

■ [Þeir sem náð hafa 63 ára aldri við gildistöku laga þessara en eru ekki orðnir 65 ára geta innan sex mánaða frá gild-

istöku laganna óskað eftir því að eldri reglur um starfslokaaldur gildi um þá. Nái þeir 65 ára aldri innan sex mánaða frá gildistöku laganna skulu þeir setja fram slíka ósk áður en þeim aldri er náð. Óski lögreglumaður eftir því að eldri reglur um starfslokaaldur gildi um hann skal hann senda bréflaga tilkynningu þess efnis til embættis ríkislögreglustjóra.

□ Þeim sem náð hafa 65 ára aldri við gildistöku laganna en eru ekki orðnir 70 ára skal veitt lausn frá embætti í síðasta lagi frá og með 1. maí 2003 nema þeir óski þess fyrir þann tíma að eldri reglur um starfslokaaldur gildi um þá. Skal þá senda bréflaga tilkynningu þess efnis til embættis ríkislögreglustjóra.]¹⁾

¹⁾ L. 56/2002, 7. gr.